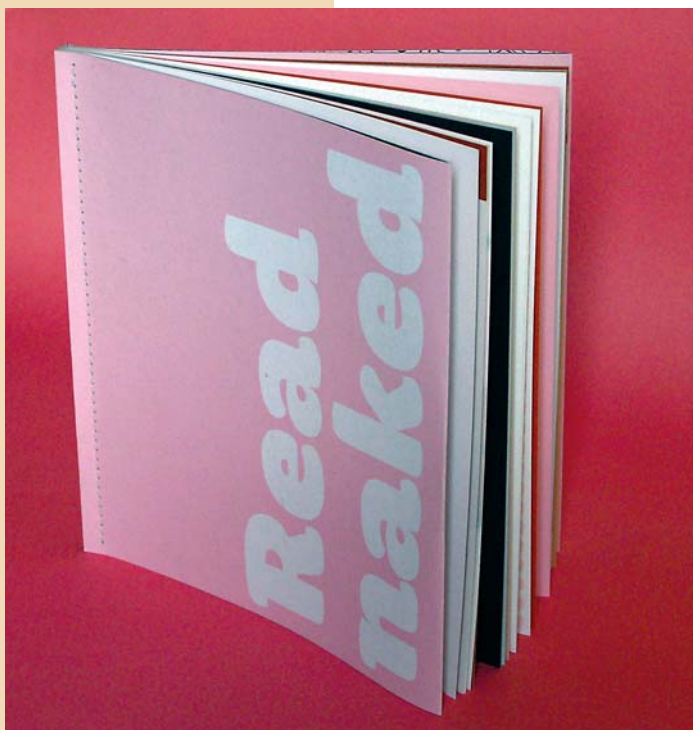

TypoTage 2

LIPCSE, 2004. JÚLIUS 10., SZOMBAT

Előző számunkban már bemutattam a múzeumot, ahol a kétnapos konferencián jeles grafikusok, a Schriftenfest alkalmából egymást és a nyomtatott betűt ünnepelték.

A Schriftenfest in Leipzig kétnapos rendezvénye tulajdonképpen pénteken kezdődött el. A vendégeket az előadások helyszínéül már bemutatott múzeumban egy szakmai látogatásra invitálták. Ezt követően, fogadásukon az egyik legismertebb és méltán ünnepelt betűtervező grafikus Kurt Weidemann mondott köszöntőt.

Szombaton reggel az első előadó Akiem Helming volt, aki a hollandiai Underware vezető munkatársa. Olvasóinknak bátran és szívesen ajánlom, hogy a most bemutatandókon túl látogassanak el a www.underware.nl honlapjára. Magam is hosszan böngésztem, és különösen a workshopjaikról szóló beszámolókat szívesen lapoztam végig!

Lipcsében három betűtípusa került bemutatásra. Az Unibody 8 egy open type font, amely Flash Mx részére készült. Talán a legjobb, ha a honlapon kínált alkalmazásokat nézik végig, mert a terjedelem így is szigorú keretet szab a bemutatásoknak... Másik a Dolly nevű betűcsalád. Ha valaki egy szimpatikus bulldogra asszociál, nem téved sokat. Ez a négy-

lábú (Edgar Kober illusztrációja) már a borítón ránk dülleszti a szemét. Hogy miért Dolly? Ez a betűkatalógusban bőven elmagyaráztatik. Inkább foglalkozunk azzal, miért betű? Erre Erik Spiekermann Who needs Dolly? című frappáns bevezetőjében sem talál választ.

„Általánosságban több mint 30000 betűtípust használunk napjainkban, és ifjú betűtervező grafikusok ezt a számot csak szaporítják. Mi szükség van erre? A designerek egyféle kreatív terápiaként foglalkoznak a betűtervezéssel? Ettől jobban érzik magukat?”... teszi fel reá jellemzően provokatív kérdéseit. Ha egy új írást tervezünk, nem sokban térhetünk el a szokásostól. A képzeletünket szabadjára engedjük (mint most én a fordításban) akkor hamar azt mondhatjuk, hogy ez a betű olvashatatlan. Ha azonban nem adunk semmi újat, karakteret hozzá, akkor senki sem akarja majd használni, kivéve a tervezőjét. A design „predeterminált”: 90százalékban a kultúra, a fiziológia, a technológia, a habitus, vagyis a befogadó életforma és tradíció határozza meg, csak a maradék ad lehetőséget a kreatív kibontakozásra. És végül, mégis az a vágyunk, hogy egy új írást tervezünk. Amely tök olyan mint a többi, ám egy picikét más. Valahogy úgy, ahogy főzéskor a receptet titkosan, trükkjeinkkel módosítjuk, csak annyira, hogy az a tányérra kerülő ételben csiptnyi új ízt adjon.

Nos milyen is ez a Dolly? E.S. szerint meleg, komfortos garmond-minionszerű antikva.

Read naked. Ez a címe Akiem Helmingék bemutató prospektusának, amely a Sauna betűcsaládot népszerűsíti. És nem

I used to read
fairytales in
a sauna when
I was a really
young girl.

Lots of extra Ligatures

fb ff fh fi fj fk fl ft ffi offi Qu q Qu Th
ch ck cl ct e sh f sk g sl h st kkk ll s ss tt zz

Besides the basic family there are three ligature fonts... use in combination with the read fonts. The American characters mentioned above refer to the position of the ligatures in the Read fonts. In the OpenType fonts this is not necessary to know, just use the OpenType feature 'Swash' in your layout program.

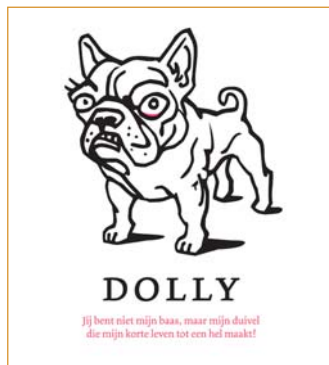

How they work... that go automatized!

DOLLY, EEN ENIGSZINS ZWAKZINNIG gestoorde *franse bulldog* met bijpassende vrouwelijke trekjes en een lichte beroemdheidspsychose staat met een stalen gezicht in die rare hurkhouding te plassen. Mijmerend aan het verleden toen ze auditie had gedaan voor **Lassie**. Zo graag had ze beroemd willen worden. En dan niet zo zeer voor het geld, de media-aandacht of die onuitputtelijke voorraad pens, maar eerder voor de *starfuckers*. Al die hitsige mannetjes die nu met een opgeheven snuit een ruime boog om haar heen lopen, geeneens twijfelend om maar één seconde aan haar kont te willen ruiken, zouden dan wel geil en gewillig zijn.

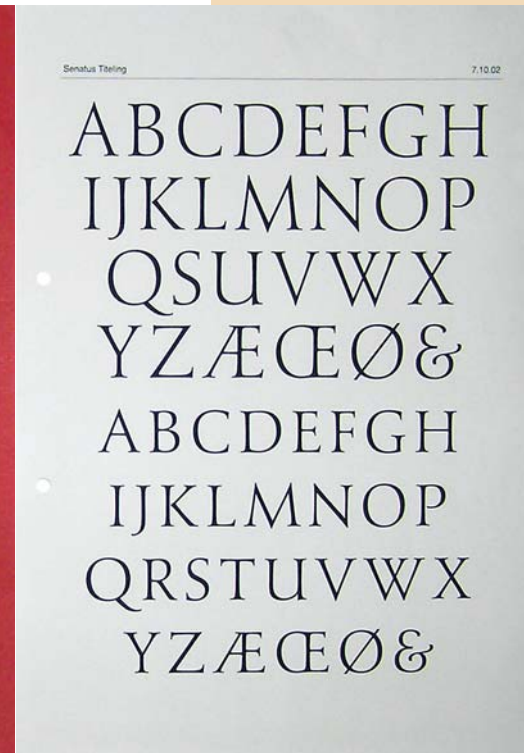
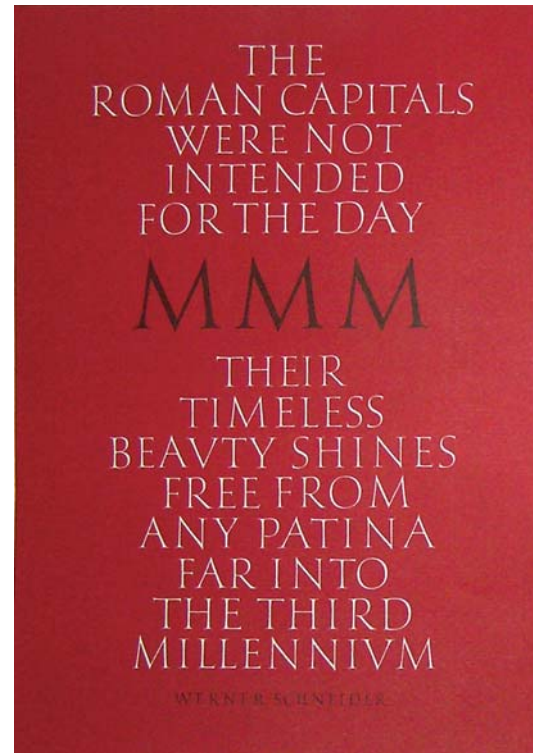
Lassie is one lucky bitch.

This is a printed PDF file which was downloaded at www.underware.nl. This typeface is also shown in a type specimen (010 to 90 'years' €13.4). If you want to know more about this typeface, then please contact: Underware Schouwburgstraat 1, 2511 VA Den Haag, The Netherlands, +31-(0)70-4278102, info@underware.nl

magát a szaunát, bár ez a szó a hollandokban (sőt nálunk is) mindig kicsit a szexhez kapcsolódik. Egyrészt ott van a forróság, másrészt a meztelenség. Azonkívül pedig itt ez a rózsaszín betűs könyv, a puha lányívelésű karaktereivel, itt-ott extra kövér domborulataival, amit magunkkal vihetünk, mert úgy tervezték, hogy „sérülés nélkül kibírja a szaunafürdőt, akár 120 fokig, és az emberi verejték bármely formáját”. (A bemutatón némafilmek gyorsaságával vetített képeken illusztrálták, amint mosható, centrifugálható, sőt szárítható a kötet...)

A showmannek is kitűnő első előadó után Werner Schneider professzor következett. Friedrich Poppl tanítványa volt, és Albert Kapr ajánlotta, hogy tervezőként a latin írásokkal foglalkozzon. A Berthold stúdiójának dolgozik, és Libretto betűtípusának bemutatására szánta idejét. Általánosságban is figyelemre méltó volt gondolatmenete. A betűben az emberit látja és keresi. Mára mindent tökéletesítettünk – mondja –, de az írás egyedisége megmarad. Az írás nem konstrukció, modellezni kell. A viaszba modellekkel metszett szignetek jó tanulmányokra adtak lehetőséget a tervezőnek.

Jovica Veljovic (balról) és Kurt Weidemann az előadás szünetében beszélgetnek

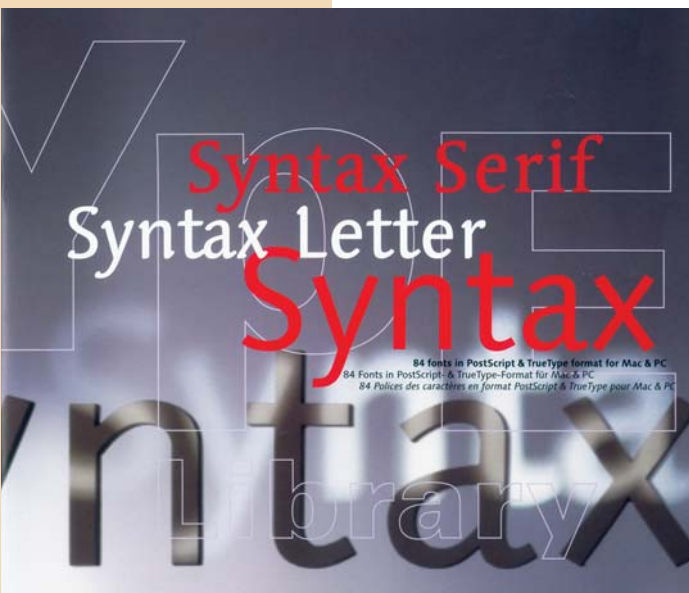
A kalligráfia és a betűtervezés két világ, melyhez az előbbi csak a formák keresésében nyújt segítséget. Amennyire a részletek látványa fontos, legalább annyira fontos az olvashatóság. (Példaként a ROMA AMOR szövegrészt mutatta.)

Senatus betűtípusának mintaoldalain az azonos szövegrészek kitarásával az olvashatóság határait feszegette.

Ugyanezt a problémát a szöveg betűkarakterek digitális elvágásában is jól megmutatta. Fontos, és a betűtervezők által jól ismert gond volt a verzál I és a kurrens l-ek megkülönböztethetősége.

Jovica Veljovic nevét a legtöbb tervezőgrafikus jól ismeri. Belgrádban tanult. Az 1978-as Atypl konferencia óta ismeri SchumacherGeblert. „Aus Leidenschaft”, azaz szenvedélyből

Ha korban nem is, némiképp rokon Virágvölgyi Péterrel. Az alte Schnurschrift, azaz a zsinórírás túlhaladottsága indította el. 5–15 metszésű változatot készített: kőmetszés, hajlított vonalvezetés és kötött betűkapcsolatok. A betűképek kifejtése a görcsös kéztartás oldása. Vallja, hogy betűje, amelyet utóbb betűtalpakkal látott el, szoros rokonságot mutat a reneszánsz betűivel.

Az első ceruzarajzokat még 1955-ben készítette, azután ólombetűként a Stempel AG. öt metszésben öntötte ki, végül a Linotype cégnél már a mai digitális formában bővítette a betűcsaládot: groteszk mellett

antikva és letter változatokkal. Az írás neve Syntax. A Linotype Library platina kollekciónak tagja, amelyet 2000-ben a Type Directors Club of N.Y. külön kütüntetett.

Másik betűtípusa a Lapidor. A groteszk hangulatú verzálisok hasonló jellegű kurrens karaktereket kaptak.

Amúgy Meier úr írását más igen fontos helyeken is megtalálhatjuk: ilyen a svájci frank.

Hidegard Korger, a lipcsei Hochschule für Buchkunst tanára egy magyar meglepetéssel szolgált. A Typoart megbízásában Tótfalusi Kis Miklós Janson írásának újratervezését és még inkább rekonstruálását vállalta fel. E munkájában természetesen Haiman György útmutatására támaszkodott, akihez Kapr professzor vezette. Az ő levelek néhány másolatát még 1973-ból a konferencián megkaptam tőle.

1983-ban kezdte el rajzolni az antikva, majd a kurzív metszés változatait. Az eredeti matricák Stempelnél őrzött mintáiból indult ki. Nyugtalanította, hogy egységessége ellenére nem hatott egyöntetűnek. 88-ban történt utolsó levélváltásukkor Haiman azt írta, egy eredeti ólomöntéssel készült típus nem vehető át automatikusan számítógépes feldolgozásra. A különbség szükségszerű.

A betűk elkészítésében a 20 pontos fokozatot tekintették mértékadónak, de a betűk szélességét korrigálni kellett. Ez a munka sajnos nem kapott nyilvánosságot. Korger-Kis betűiből egy sorozatot öntöttek ugyan, de abból a főiskolán két-három munka készült, azóta sem forgalmazzák.

Gert Wunderlich professzor régi, a Magyar Iparművészeti

Maxima
Maxima
MAXIMA
Maxima
Maxima
MAXIMA
Maxima
Maxima
Maxima
Maxima
Maxima
Maxima
Maxima
Maxima

Maxima
Maxima
Maxima
Maxima
Μαξίμα
Μαξίμα
Μαξίμα
Μαξίμα

Egyetem korábbi és szorosabb kapcsolata alapján már évtizedek óta ismerős.

Betűcsaládjá, a Maxima nem annyira a nagyképűség, mint inkább a sokféleség miatt kapta e nevet, merthogy a könyv és a folyóiratok világa, a reklám és az információ számos formája számára egy igen széles család megtervezése volt a cél.

Szintén a Typoart Dresden volt e munka elindítója. Az írásnak a light és az extrabold vastagságokon túl nemcsak latin, de görög és ciril változatai is vannak. Jellegzetesek a széles U és G betűkarakterek, és amit a tervező külön kiemelt, a kurrensnek a verzálnál följebb nyúló szárai. Ez erősíti a szövegképet és segíti az olvasást.

Folytatjuk...

MACZÓ PÉTER

Hátul Pinggera, elől E. Meier mester és a már veteránnak számító Gert Wunderlich, akinek betűtervezői életműve a Maxima. Természetesen más grafikai anyagain is ismerjük, az elmúlt évtizedek jeles plakáttervezője, aki különösen a szociális és társadalmi témák iránt mutat nagy érzékenységet.